

BJØRN NØRGAARD

HORSENS KUNSTMUSEUM

Over et halv århundredes kunstnerisk udvikling

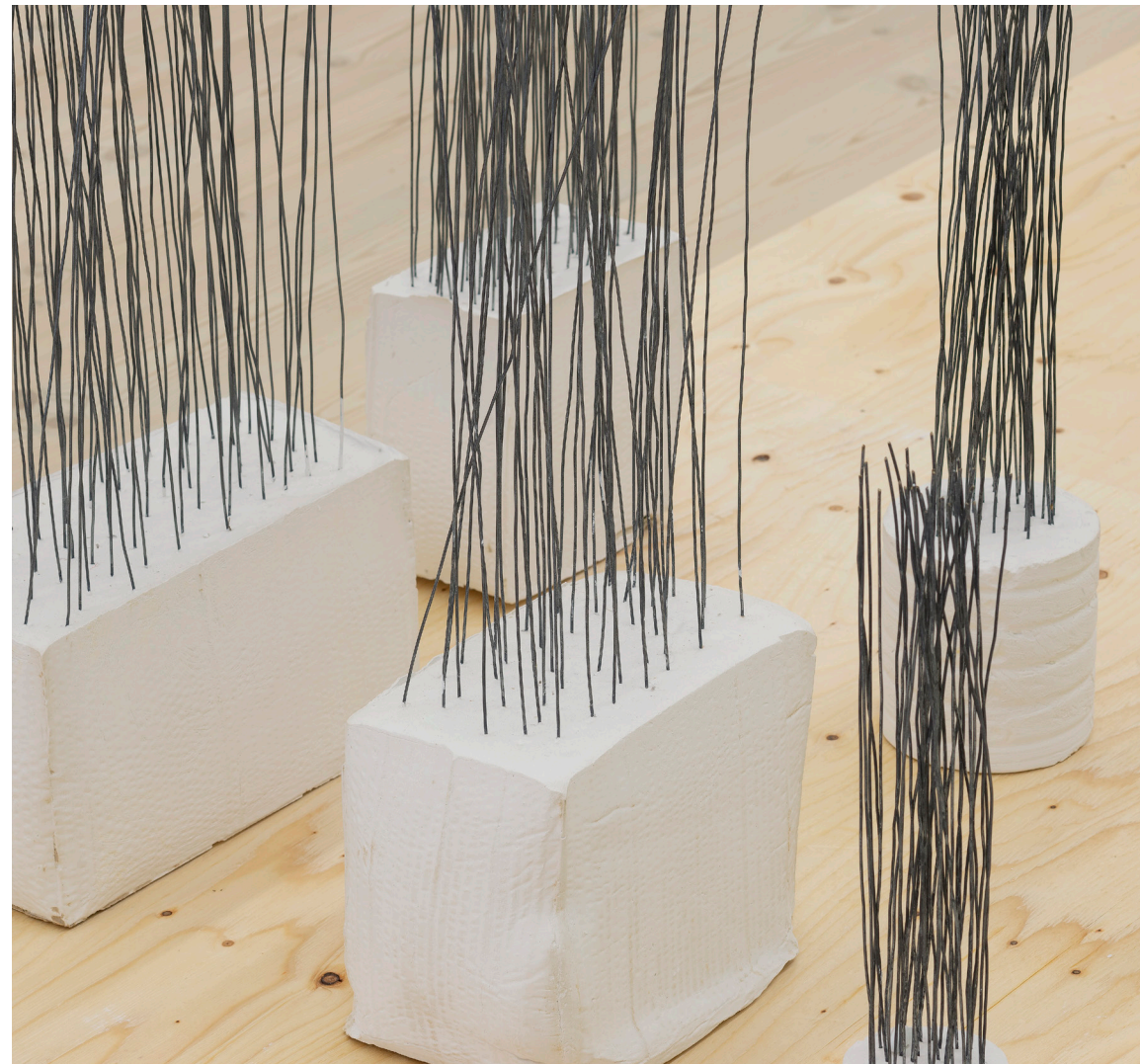
Bjørn Nørgaard (f. 1947) trådte som ganske ung ind på kunstscenen i 1964, som elev på den legendariske Den Eksperimenterende Kunsthøjskole – i daglig tale Eks-skolen, hvor han kom til at arbejde sammen med kunstnere som Per Kirkeby, Poul Gernes, Peter Louis Jensen og mange flere. Siden da har Bjørn Nørgaard med mere og mere overbevisende styrke manifesteret sig i kunstens verden med en iderigdom, spændvidde og handlekraft, der gør hans produktion helt igennem bemærkelsesværdig.

Bjørn Nørgaard er billedhugger, tegner, keramikker, filmmager og aktionskunstner og var i perioden 1985 til 1994 som professor på Det Kongelige Danske Kunstakademis Billedhuggerhøjskole. Bjørn Nørgaard skaber som kunstner og menneske platforme for demokratiske samtaler og sætter fokus på verdens forskellige kulturer.

På Horsens Kunstmuseum indtager Bjørn Nørgaards kunst en central plads. Museets samling af kunstnerens værker spænder tidsmæssigt fra 1960'erne til 2020 og han har flere gange været udstillingsaktuel på Horsens Kunstmuseum - senest i 2017, hvor museet skabte en dialogudstilling mellem kunstner og professor Tan Ping og Bjørn Nørgaard. Udstillingen tog udgangspunkt i de to kunstneres mangeårige samarbejde og samtaler i Kina, hvor Bjørn Nørgaard i perioder gennem de sidste 20 år har arbejdet og undervist. Med den aktuelle udstilling præsenterer Horsens Kunstmuseum centrale værker af Bjørn Nørgaard; *Engle og bæster* (2014), *Sagsforhold* (2015), *Zodiacs* (2017), *Mrs. Yin & Mr. Yang* (2019) og endelig installationen *Materia et Spiritus, Materia et Corpus, Materia et Frictio, Materia et Actio, Materia et Syntaxis* (2020), der takket være Augustinus Fonden og Slots- og Kulturstyrelsen er blevet en del af Horsens Kunstmuseums samling.

Sagsforhold, 2015

De serielle, skulpturelle undersøgelser skaber Bjørn Nørgaard for første gang tilbage i 1967 igennem værket *Sagsforhold*, der blev vist på studenterudstillingen på Kunstakademie Düsseldorf, hvor Bjørn Nørgaard var inviteret af Joseph Beuys, daværende professor i Monumental skulptur. Senere samme år vises værket på kunstmuseet Louisiana til Foreningen for ung dansk kunsts 25 års jubilæumsudstilling. Versionen, der præsenteres på i udstillingen på Horsens Kunstmuseum, er skabt i 2015.

I 1922 udkommer Wittgensteins *Tractatus Logico-Philosophicus*, der var særlig betydningsfuld for Den Eksperimenterende Kunstskele. Værket indledes med sætningen; "Verden er alt, hvad der er tilfældet", hvorfra der bygges videre til: "Hvad der er tilfældet, kendsgerningen, er tilstedeværelsen af sagforhold" og "Sagforholdet er en kombination af genstande (entiteter, ting)" Ud fra disse konstateringer kan Bjørn Nørgaards skulpturelle demonstration opfattes som en manipulation af verden, der lader sig ændre ved at bevæge de indbyrdes forhold mellem tingene i rummet. "Den verdensvendthed, der er indbygget i den eksperimenterende happening i kunstrummet, stemmer overens med de mere politiske aktioner, som Bjørn Nørgaard i samme periode foretager i samarbejde med venner i ungdomsoprørssammenhæng" skriver Tania Ørun i bogen *De eksperimenterende tressere* fra 2009. Tilbage i 1960'erne fungerer aktionen som metode til at komme udenom værkbegrebet og de klassiske kunstgenrer til fordel for et åbent og ikke kortlagt handlingsrum. Her bliver aktionen udgangspunkt for interaktioner mellem krop og materialer i form af demonstrationer. Det åbner for et intuitivt og konceptuelt nulpunkt, hvor materialerne er tømte for betydninger og blot repræsenterer sig selv.

Den kropslige investering får aktionerne til at minde om ritualer. Interaktionen med publikum er nedtonet, og aktøren bevæger sig i sit eget kunstneriske univers. Et mål er at flytte fokus fra aktørens subjektivitet til et objektive plan, hvor kunstneren kan være i en tilstand i nuet og kunsten, men ikke som en identitet. Aktionerne indeholder desuden konturen af et praksisforløb, som alle og enhver kan gøre efter, og hvor materialernes egenskaber konkret medbestemmer forløbet og dets resultater.

Materia et Spiritus, Materia et Corpus, Materia et Frictio, Materia et Actio, Materia et Syntaxis, 2020

Med installationen *Materia et Spiritus, Materia et Corpus, Materia et Frictio, Materia et Actio, Materia et Syntaxis*, samler Bjørn Nørgaard op på hele sit kunstneriske katalog gennem én installation. Værket er skabt af materialerne ler, voks, gips, filt, salt, sæbe, sand, kobber, træ, glas, sten, træstub, bladguld, honning, metalgitre, spejle, kaffekop, bærbar computer, sko, sardiner, venusafstøbning, et akvarium med levende fisk, telefon, rugbrød, bamse, hammer og en stok. På væggen bag installationen har kunstneren skrevet en ligning, der skal fungere som en matematisk opskrift på værket. Ligningen og værket viser en åben struktur, hvor indholdet kan varieres i det uendelige. Ligningen afsluttes derfor i sagens natur med et uendelighedstegn. Ophobningen af genstande kan betragtes som et forsøg på at præcisere idéen om ikke-verbale, materielle syntakser og fysiske sammenhænge, som undslipper sproget, og som, ifølge Bjørn Nørgaard, er endnu mere virkelige, end den virkelighed, som har til inden for sprogets egne rammer. Værket kan således betragtes som en opsamling på en væsentlig del af Bjørn Nørgaards oeuvre i ét værk.

Zodiacs, 2017

Zodiacs består af 12 skulpturer, der repræsenterer de kinesiske stjernetegn. Figurerne stammer fra det kinesiske astrologiske system og repræsenterer Rotten, Oksen, Tigeren, Kaninen, Dragen, Slangen, Hesten, Fåret, Aben, Hanen, Hunden og Grisen.

Skulpturerne præsenteres i en ring. De tolv dyretegn siges at være af buddhistisk herkomst. I kinesisk tænkning og tradition ser vi ofte Konfutsen, Laozi og Buddhisme i forskellige kombinationer, tænkt ind i den konkrete dagligdag. Under kommunismen har historie, religion og tradition i bredeste forstand været foragtet, men i de senere år er det officielt genindsat som en identitetsskabende og samlende faktor lig de nationalistiske strømninger som ses i den vestlige verden. Med værket forholder Bjørn Nørgaard sig til områder i kinesisk og vestlig tradition, for at diskutere historiens "genkomst" i det moderne.

Bjørn Nørgaard blev inspireret til værket *Zodiacs* gennem flere besøg i Dongyue Templet i Beijing, som han første gang oplevede for over 16 år siden. Templet, med sine groteske og voldsomme skulpturer af ånder, dæmoner, bødler og flere døde personer, som afventede deres sidste dom, mindede kunstneren om europæiske middelalderlige afbildninger af engle, dæmoner og religiøse figurer.

Bjørn Nørgaards mange år i Kina har givet ham en stor indsigt i, hvor meget østen og vesten har til fælles i både værdier og håb, men også hvor radikalt forskellige kulturer, og særligt traditioner som former os, kan være. *Zodiacs* skulpturerne fremstår, både samlet og individuelt, som en vestlig fortolkning af skulpturerne i Dongyue templet, og med sine mere moderne elementer, så som en computer eller en pistol, som en modellering af meget ældre kulturelle symboler blandet med et moderne islæt. Det gør, at skulpturerne lægger op til at beskueren selv skal fortolke og gå i dialog med værket.

Mrs. Yin & Mr. Yang, 2019

Både *Zodiacs* og *Mrs. Yin & Mr. Yang* var udstillet på Det Danske Kulturcenter i Beijing med udstillingen *Lost in Perception* i 2019, på dansk *Venlige Misforståelser*. Udstillingens midtpunkt var *Zodiacs*, hvor *Mrs. Yin & Mr. Yang* fungerede som en indgangsport til udstillingen. Sammen og hver for sig udgør de en kunstnerisk fortolkning af Dongyue karaktererne, der bringer dem ind i den moderne verden. Det resulterende tilsyneladende kaos af billeder og betydninger er dog ikke fastlåste visuelle fortolkninger af disse figurer fra Dongyue templet, men efterlader beskueren rum til egen fortolkning. Skulpturerne kan ses som et forsøg på at artikulere et nyt alfabet af former, der består af både nyt og gammelt, fra hvilket hver af os kan skrive vores egne skulpturelle sætninger.

Titlen på værket refererer til det vestlige kaldenavn for Taijitegnet, der ofte fejlagtigt bliver beskrevet som Yin Yang tegnet. Taijitegnet er et af de mest kendte symboler fra kinesisk filosofi, der er indbegrebet af altings iboende dualitet, altså modsætninger. *Mrs. Yin & Mr. Yang* er holdt i samme sort-hvide farveflade som Taijitegnet, og er i sin formgivning både hinandens modsætninger, men ligeledes i en forening hinandens helhed. Den genkendelige deling af en klart afgrænset sort og hvid side, kommer rent historisk set fra en af de tidligste betydninger af Taiji, hvor henholdsvis yin er skyggesiden, yang er solsiden af et bjerg, og hvor bjergkammen er Taiji, helheden af bjerget. Den samme deling ses i Bjørn Nørgaards kunstneriske bearbejdelse af den kinesiske Taiji, hvor kvinden og manden hver især bærer en skyggeside og en solside. Et billede på hvordan vi mennesker alle lever med mørke og lyse sider af os selv.

Engle og bæster, 2014

Engle og bæster, Virtues and Vices eller godt og ondt. De 24 skulpturer, hvoraf 12 er hvide engle og 12 er sorte bæster, repræsenterer hver især de lyse og de mørke sider i mennesket. *"I gennem livet møder vi både engle og bæster, i os selv og udenfor os selv, hvor moderne og oplyste vi end er. Skulpturerne (...) giver i form og materiale et mangetydigt billede på disse tusinder af valg den enkelte træffer hver dag, hver time, hvert minut"*, udtaler Bjørn Nørgaard. Skulpturerne er egentlig modeller til figurerne på skulpturen *Nåleøjet* til Ballerup Kommune, som her blev udarbejdet i patineret bronze, forgyldt og platineret som en selvstændig figurgruppe, en allegorisk forsamling til et form for møde i en imaginær Engleorden, der alle mødes for at diskutere kompleksiteterne mellem det frelste og det fordømte menneske.